

SOSYAL ADALETE İLİŞKİN OLARAK EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN ALGILARININ İNCELENMESİ

EXAMINATION OF EDUCATION MANAGERS' PERCEPTIONS REGARDING SOCIAL JUSTICE

Ramazan KİLİM

Milli Eğitim Bakanlığı, ramazanaliersoy@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0001-0241-937X>

Erdal AYVAZOĞLU

Milli Eğitim Bakanlığı, erdal.ayvazoglu@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5945-5224>

Bekir ŞAHAN

Milli Eğitim Bakanlığı, bekirsahan76@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8894-8629>

Osman ÇINGİL

Milli Eğitim Bakanlığı, manos_31@hotmail.com, <https://orcid.org/0009-0002-0574-6963>

Serdar KURUM

Milli Eğitim Bakanlığı, serdarkurum7@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-7764-4152>

Haci Yusuf FIRAT

Milli Eğitim Bakanlığı, numanesad@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-0034-6461>

ÖZET

Araştırmada, eğitim yöneticilerinin sosyal adalet algılarını belirlemek amaçlanmıştır. Bunun yanında araştırmada eğitim yöneticilerinin sosyal adalet algılarının bazı sosyodemografik değişkenlere göre (cinsiyet, öğretmenlikteki mesleki deneyim ve yöneticilikteki mesleki deneyim, eğitim düzeyi, görev yapılan eğitim kademesi) anlamlı düzeyde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemekte amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yaklaşımları arasında yer alan "tarama modeli" kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde halen aktif görevde olan eğitim yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırmada örneklemini ise uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen 352 eğitim yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcılarla ilgili sosyo-demografik bilgileri edinmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen "Sosyo-demografik Bilgi Formu" kullanılmıştır. Katılımcıların sosyal adalet algılarını belirlemek amacıyla "Sosyal Adalet Algı Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 25.0 versiyonu ile analiz edilmiştir. Analiz aşamasında eğitim yöneticilerinin sosyal adalet algılarının sosyo-demografik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesinde tek yönlü varyans analizi ve bağımsız örneklemler için *t* testi gibi parametrik istatistiksel teknikler kullanılmıştır. Araştırmada sosyal adalet algısı toplam puanı ve alt boyutları toplumsal eşitlik ve adil ilişkiler sistemi alt boyutlarında cinsiyet, öğretmenlikteki mesleki deneyime, yöneticilikteki mesleki deneyime, eğitim düzeyine ve görev yaptığı eğitim kademesi açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, okul, yönetici, adalet, sosyal adalet

ABSTRACT

In the study, it was aimed to determine the social justice perceptions of educational administrators. In addition, it was aimed to determine whether the social justice perceptions of education administrators differ significantly according to some sociodemographic variables (gender, professional experience in teaching and professional experience in administration, education level, education level). The "screening model", which is one of the quantitative research approaches, was used in the study. The universe of the research consists of education administrators who are still active in the Ministry of National Education. The sample of the study consists of 352 education administrators determined by convenient sampling method. In the research, the "Socio-demographic Information Form" developed by the researchers was used to obtain sociodemographic information about the participants. "Social Justice Perception Scale" was used to determine the social justice perceptions of the participants. The data obtained from the research were analyzed with SPSS

version 25.0. In the analysis phase, parametric statistical techniques such as one-way analysis of variance and t-test for independent samples were used to determine whether the perceptions of social justice of educational administrators differ according to socio-demographic variables. It does not show a significant difference in terms of professional experience in teaching, professional experience in management, education level and education level.

Keywords: Education, school, manager, justice, social justice

1.GİRİŞ

Son yıllarda bireyselleşme, küreselleşme, kültürel farklılıklar demografik değişimlerin bakışı altında yoksulluğa engel olma, eğitim ve öğretim, iş alanlarında yer edinme, sosyal adalet anlayışı gelişmiş, sosyal güvenliği güçlü, refah düzeyi yüksek bir devlet düzeni oluşturmak; birçok devlet yöneticisinin amacı haline gelmiştir. Bu amaçların söz konusu olduğu bir toplumsal yapı, sosyal adalet ve farklılıklara hoşgörü ve duyarlılık gibi birçok kavramın tartışılmasını da gerekli hale getirmektedir. Bununla birlikte farklılıkların algılanması, korunması ve sürdürülmesi, tüm bireylerin ihtiyaçlarını karşılamada eşit haklara sahip olması noktasında, hem toplumsal süreçlere göre şekillenen hem de toplumsal süreçleri şekillendiren eğitim sisteminin rolünün yadsınamayacağı açıktır. Toplumsal süreçlerdeki değişimin odak noktasında bulunan eğitim kurumlarını yöneten eğitim yöneticileri okulun; öğrenci, veli ve öğretmenlerin dolayısıyla da toplumun gereksinimlerine cevap verecek hizmetleri organize etmek ve bu hizmetlerin sürdürülmesinde liderlik etmek gibi önemli bir görev üstlenmektedirler. Bundan dolayı eğitim yöneticilerinin eğitim kurumuyla ilişkili bireylerin benzerlik- farklılıkları, kültürel çeşitlilik ve eşitlik gibi kavramlara bağlı olarak ortaya çıkan birçok sorunu çözmesinde, öncelikle onların sosyal adaleti sağlama ile ilgili sahip oldukları tutumların incelenmesi önem kazanmaktadır.

Sosyal adalet, genel bir ifadeyle “ortaklaşa iyi” yi gerçekleştirmek için toplumsal yapının bir üyesi olarak kabul edilen kişilerin toplumla sosyal ilişkilerinin bir düzene konulmasıdır. Sosyal adalet kavramı, toplumu meydana getirilen sosyal sınıflar arasında olan ekonomik dengesizliklerin ortadan kaldırılması, ekonomik açıdan zayıf durumdaki sosyal sınıfların; ekonomik durumu iyi olan sosyal sınıflara karşı korunarak onlarla aynı muameleye tabi tutulmaları anlamına gelmektedir. Özellikle geçimini emeğiyle sağlayanların, içinde buldukları toplumda insan onuruna yakışır bir yaşam standardında yaşamalarını sağlayacak biçimde kurulan milli gelirden pay almaları teminatı vermeye yönelik uygulamalar bütünüdür (Rosner-Salazar, 2003). Sosyal adalet; toplumsal, siyasal ve ekonomik sistemden kaynaklanan ayrımcılığına maruz kalmış ve dezavantajlı denilen gruplar için eşit sonuçlar sağlamayı amaçlamaktadır. Sosyal adaletin gerçekleşmesinde “eşit başlangıç” ve “eşit ele geçirme” unsurları olan fırsat eşitliği büyük öneme sahiptir. Eşit başlangıç bireysel potansiyellerin eşit bir şekilde gerçekleştirilmesi sorunuyla ilgilidir. Eşit ele geçirme ise eşit yeteneklerin eşit duruma getirilmesidir. Bundan dolayı başarılı olmakta eşit ele geçirme, kabul gören gerçek ölçümdür. Bu anlamda en başta eşit başlama şartlarının oluşturulması ve daha ardından eşit ele geçirmenin takip edilmesi toplumsal olanaklara ulaşma konusunda önemli unsurlardır (Kaya, 2000).

Cinsiyet, yaş, eğitim, din gibi demografik değişkenler; eğitim yöneticilerinin algı, tutum ve davranışlarını büyük ölçüde etkilemektedir. Yöneticilerin bu değişkenlerden dolayı karşı karşıya kaldıkları dengeleme sorunları da; doğal olarak zaman zaman farklılıklar göstermiştir. Nitekim insanların farklılıklarının; klasik yönetim kuramları uygulanarak dengelemek mümkün olmadığı gibi, çağdaş yöntemler kullanılarak da kesin ve tam bir başarıya ulaşıldığını iddia etmek mümkün değildir. Örgütsel yapı ve yönetimle ilgili önemli gelişmelerin birçoğu, insan farklılıklarından kaynaklı zorluklarla etkili bir şekilde başa çıkabilmek ihtiyacından ortaya çıkmıştır (Palmer, 2003).

Türkiye’de eğitim alanında yönetici olarak görev yapanların sosyal adalet konusunda rollerini daha iyi anlamak amacıyla ilk olarak yasal mevzuatta bulunan tanımlamalara bakmak faydalı olacaktır. Eğitim yöneticilerinin yetki, görev ve sorumluluklarını düzenleyen Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Görevlendirilmelerine İlişkin Mevzuat ele alındığında, bu mevzuatta devamlı değişiklik yapıldığı; fakat söz konusu değişikliklerin eğitim yöneticisinin görevin niteliğinde veya doğasında bir değişikliğe yol açmadığı anlaşılmaktadır. Örneğin, 10 Haziran 2014 tarih ve 29026

sayılı Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Görevlendirilmelerine İlişkin Yönetmelik, eğitim yöneticiliği görevini “öğretmenin” ikinci görevi olarak ifade etmektedir (MEB, 2014). Ayrıca 7 Eylül 2013 tarih ve 28758 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği’nde, eğitim yöneticilerinin görev, yetki ve sorumluluklarıyla ilgili geniş bir tanımlamaya gidilmektedir (MEB, 2014).

Sosyal adalet kavramının eğitim alanında özellikle öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Fakat öğretmenlerin bu alanda aktif ve başarılı olmaları da yöneticilere ve onların sergiledikleri sosyal adalet liderliği alanındaki başarıya bağlıdır (Çelik, 2015). Sosyal adalet lideri özelliğine sahip olan bir yöneticinin ırk, cinsiyet, sınıf, cinsel tercih ve dezavantajlı gruplar gibi farklılıkları sorun olarak görmeyen ve kurumunda sorun olarak algılanmamasını sağlayan vizyona sahip olması gerekmektedir (Theoharis, 2008). Herkes için adil ve yaşanabilir bir dünya yaratmak konusunda okullara büyük görevler düştüğünden dolayı eğitim yöneticilerin bu alandaki çalışmaları ve başarıları da büyük önem taşımaktadır (Atalay, 2005).

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, eğitim yöneticilerinin sosyal adalet algılarını belirlemektir. Bunun yanında araştırmada eğitim yöneticilerinin sosyal adalet algılarının bazı sosyodemografik değişkenlere göre (cinsiyet, öğretmenlikteki mesleki deneyim ve yöneticilikteki mesleki deneyim, eğitim düzeyi, görev yapılan eğitim kademesi) anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemekte amaçlanmıştır. İfade edilen amaçlar dikkate alınarak aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Eğitim yöneticilerinin sosyal adalet algıları cinsiyet açısından anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
2. Eğitim yöneticilerinin sosyal adalet algıları öğretmenlikteki mesleki deneyim açısından anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
3. Eğitim yöneticilerinin sosyal adalet algıları yöneticilikteki mesleki deneyim açısından anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
4. Eğitim yöneticilerinin sosyal adalet algıları eğitim düzeyi açısından anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
5. Eğitim yöneticilerinin sosyal adalet algıları görev yapılan eğitim kademesi açısından anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.2. Sosyal Adalet Kavramı

Günümüzde çoğulcu demokrasilerin itici gücü ve dayanağı niteliğindeki sosyal adalet, en kapsamlı ifadesiyle toplumla onu meydana getiren üyeler arasındaki ilişkileri düzenleyen bir olgudur. Bu, bütünü oluşturan parçalardan biri, toplumun üyelerinden biri olarak bireylere düşen “hak ve görevlerin” ne olduğunun saptanmasıdır (Gürkan, 2001). Genel anlamıyla sosyal adalet, “ortaklaşa iyi” ye ulaşabilmek için toplumla, toplumu meydana getiren parçalardan biri kabul edilen bireyler arasındaki toplumsal ilişkilerin bir düzene koyulmasıdır. Toplumu meydana getiren sosyal sınıflar arasında bulunan ekonomik bakımdan dengesizliklerin ortadan kaldırılması; ekonomik olarak zayıf durumdaki sosyal sınıfa mensup bireyleri diğer sosyal sınıflar karşısında korumak olarak tanımlanması mümkün olan sosyal adalet; özellikle geçimini emeğiyle elde edenlerin, içinde buldukları toplumda insan onuruna yakışır bir asgari yaşam standardına ulaşmalarını sağlayacak biçimde oluşturulan milli gelirden pay almaları teminatını vermeye yönelik uygulamalar bütünüdür. Bu yönüyle sosyal adalet kavramı, gelişmenin nimetlerinden yararlanma ve külfetlerine katlanmakla ilgili sosyal sınıflar arasında bir denge oluşturmayı ifade etmektedir. Temelde sosyal adalet kavramı, ekonomik refahı oluşturan unsurların sosyal sınıflar arasında dengeli olarak dağıtılmasıyla yakın ilgisi olan bir kavramdır (Polat, 2007).

Sosyal adalet; bugünün ve geleceğin bütün nesillerinin eşit imkânlarla sahip olmaları ve insan haklarının korunmasıyla ilgili öncelikle zengin ve yoksul uluslararası her geçen gün derinleşen eşitsizliklere odaklanmaktadır (Moffatt, Hanley ve Wilson, 2001). Bu bağlamda küresel ekonomik sistemin az gelişmiş toplumların insanları ve çevrelerinde çok etkili olduğu bilinmektedir. Son on-on beş yıllık dönemde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde gündün düne artış gösteren yoksullaşma süreci yaşanmaktadır. Örneğin batının kalkınmış ülkesi İngiltere'deki ihtiyaç sahibi ve evi olmayan kişi sayısındaki yükselme, ekonomik sistemin başarılı olmadığına bir kanıttır. Bunun gibi ABD, Avrupa, Türkiye ve özellikle Üçüncü Dünya ülkelerini saran yoksulluğa bağlı olarak artan sorunlar, tabloyu daha kötü duruma getirmektedir. Bu noktada sosyal adalet; yoksullar için barınma, ısınma, yiyecek, içme suyu, eğitim ve sağlık hizmetlerine dair imkânları teminat altına alarak sonraki nesillerin kaynaklara adil ve eşit biçimde ulaşmalarını sağlamaktadır. Bundan dolayı özellikle güçsüz ve yoksul bireylerin varlık, istek ve gereksinimleri sosyal adalet temelinde tartışılmaktadır (Yıldırım, 2018).

Sosyal adalet kavramı; adalet, çok kültürlülük, demokratik toplum ve eşitlik ve gibi kavramlarla birlikte ele alınmıştır. Özellikle eğitimde sosyal adaletin demokrasi, tanıyıcı ve dağıtıcı boyutlarının olduğu ifade edilmiştir. Çok kültürlü toplumlarda sosyal adalet kavramı farklı ırk, etnik yapı ve sosyal gruplardan gelenler için eşit fırsatlarının sağlanması gerektiği noktasında ele alınmıştır (Polat, 2007).

1.3. Eğitim ve Sosyal Adalet

Eğitim alanında sosyal adalet kavramıyla ilgili çalışmalar 1930'larda başlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1920'lerin son dönemlerinde yaşanan ekonomik bunalım sonrasında eğitim ortamını daha iyi bir hale getirmek ve eğitim alanlarındaki olumsuzlukların giderilmesi amacıyla sosyal adaletle ilgili ilk çalışmalar başlamıştır (Alsbury ve Shaw, 2005). Bu çalışmalarla birlikte sosyal adalet kavramı, eğitim alanı literatürüne de girmiştir. Sosyal adalet kavramıyla ilişkilendirilen adalet, eşitlik, çokkültürlülük ve demokratik toplum, gibi kavramlar, eğitim alanında kullanılır olmuştur. Eğitimde adalet kavramının eşitlikle ilişkilendirilmek suretiyle sürdürülebilirlik, erişme, çıktı ve sonuçlardaki eşitlikle beraber öne çıkarılması gerektiği ifade edilmiştir (Polat, 2007).

Batı'da 1945-1970 yıllarında sosyal adaletin en temel unsuru olan sosyal devlet, sanayileşmenin oluşturduğu şartlara bağlı olarak ortaya çıkmış ancak Türkiye'de böylesi bir emek-sermaye çatışması olmadığı için, farklı toplumsal şartlara dayalı olarak farklı gelişmiştir. 1940'lardan itibaren devletin özellikle eğitim, konut, sağlık ve sosyal yardım anlamlarında girişimleri olmuştur. Buna bağlı olarak çeşitli kanunlar yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de halkın talepleri öte ve dünyayla uyum sağlama düşüncesinin çatışması, Türkiye'deki sosyal devlet uygulamalarının sadece sosyal adaletsizliklere engel olmayı hedeflemediği sonucuna götürmüştür (Candan ve Erol, 2017).

Sosyal adaletin eğitim alanındaki uygulamaları; çeşitli bakış açılarıyla ele alınarak eşitlik, demokrasi, adalet ve çok kültürlülük gibi kavramlarla açıklanmaya çalışılmıştır. Eğitim ortamında sosyal adalet, farklılıkların eğitime yansıtılmasıyla ortaya çıkan sorunların akademik başarıda neden olduğu olumsuzlukları yok etmek veya en düşük düzeye indirmeyi hedeflemektedir (Tomul, 2009).

Eğitim çalışmaları, hem küreselleşen dünyaya uyum sağlama hem de küreselleşmeyle beraber oluşan sorunlara çözüm bulmaya uygun bir metotla yapılmalıdır. Eğitim alanındaki mevcut sorunlar ile adaletsiz uygulamaları ortadan kaldırmak için çok boyutlu çözümler üretilmelidir. Maddi bakımdan zayıf aile çocuklarının saptanarak eğitim hizmeti almaları için en uygun ortamın oluşturulması, kültürel değerleri fark eden eğitim yöneticilerinin yapması gereken çalışmadır (Şahin, 2008). Belli hedef ve stratejilere göre eğitim alanında yapılan çalışmalarda adalet, eşitlik ve dayanışma, gibi ilkeler, uygulamanın bütün aşamalarında yer almalıdır (Şişman, 2006).

Eğitim alanında sosyal adalet ortamı sağlamak, devletin asli görevlerindedir. Eğitim ortamında meydana gelebilecek sosyal adalet sorunlarına karşı birtakım önlemler almak, eğitim yöneticilerin temel sorumluluklarından birisidir. Sınıfta yaşanması muhtemel adalet sorunlarına karşı birtakım önlemler almak, da öğretmenin sorumluluk alanındadır. Eğitim ortamı içinde bütün bireylere eşit imkânların sağlanması yasal düzenlemelerle teminat altına alınırken, okullarda bunun sağlanması için ortamın oluşturulması noktasında okul yöneticileri ile öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir (Turhan, 2007).

Toplumu oluşturan topluluklar, farklı kültürel değerlere sahip oldukları için sosyal adaleti eğitim alanında uygulamak ve bu alanda ortaya çıkması muhtemel sorunlara yaklaşımlar da farklı olabilir. Dezavantajlı grupları güçlendirme çalışmaları, eğitimde sosyal adaleti sağlamanın en etkili ve en önemli yönüdür. Sosyal adalet; sosyal, siyasal ve ekonomik düzen tarafından çok dikkate alınmamış ve dezavantajlı durumda olan gruplar için eşit sonuçlar meydana getirmeyi amaçlamaktadır. Eğitim ortamı dışındaki eşitsizlikler, eğitim alanındaki fırsat eşitliğini de olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Eğitim yöneticileri ile öğretmenlerin, sözü edilen olumsuzluklara maruz kalması muhtemel öğrencilerin eğitimde eşit fırsat ve imkânlarla sahip olmalarını sağlamak amacıyla özel bir çaba içinde olmaları gerekmektedir (Tomul, 2009).

Eğitimle ilgili alanda sosyal adalet uygulamalarına motivasyonun yüksek bir etkisi vardır. Bireyde sosyal adalet olgusunun bir bilinç halini alması, onun bireylere ve topluma karşı ahlaki olarak bir sorumluluk duymasını sağlar. Sosyal adaletin eğitim alanında uygulanmasının siyasal ve ekonomik etkileriyle beraber toplumsal haklarda gelişim ortamını hazırlama ve kaliteli eğitim ortamı sağlamak suretiyle toplumun yenilenmesi sürecinde önemli katkıları olmaktadır. Sosyal adalet, bireylerin okulda birlik-beraberlik içinde yaşayacakları bir ortam oluşturarak eğitim ortamının sosyalleşmesi ve farklılıkların azalması konusunda büyük yararlar sağlamaktadır (Turhan, 2007).

Öğrencilerde sosyal adalet bilincinin oluşturulması eğitim alanında sosyal adaletin sağlanması sürecinde saygı, adalet, hoşgörü, demokrasi, dürüstlük ve sorumluluk öğrencilere duygularının benimsetilmesi önemli bir yere sahiptir. Eğitim alanında demokratik toplum yaklaşımı, farklı yaşam biçimleri ve şartları olan öğrencileri demokratik katılım sürecine hazırlamaktır; eğitimde sosyal adalet, eğitimde bazı sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri düzeltmeyi amaçlamaktadır. Eğitimde sosyal adaleti sağlamaya yönelik çalışmaların, öğrencilerde eleştirel bilinci geliştirmek suretiyle onları demokratik vatandaş olma hazırlaması gerekmektedir (Aydın, 2003).

Eğitim alanında sosyal adalet, demokratik ilkelerin uygulanarak eğitimle ilgili çalışmalarda bireylerin tamamını kapsayacak şekilde düzenlenmesidir (Alsbury ve Shaw, 2005). Ayrıca demokratik toplum yapısına katkıda bulunmak amacıyla, eğitimdeki bütün ekonomik ve toplumsal eşitsizlikleri yok etmek için okul ortamında grup etkinlikleri ve yardımlaşma gibi organizasyonlar da eğitimde sosyal adalet sağlanmasında etkili olmaktadır (Furman ve Shields, 2003).

Okullarda sosyal adaletin oluşturulabilmesi için eğitim yöneticileri ile öğretmenler, eğitim hizmetlerini öğrencilere sunarken eşitlik ilkesine uyarak ve öğrencilerin kültürel ve toplumsal durumlarını benimseyerek demokratik bir ortamda eğitim almalarına imkân sağlayacak bir ortam oluşturmalıdırlar. Eğitim alanında demokratik toplum yaklaşımı, farklı özellikleri olan öğrencileri demokratik katılıma hazırlamayı amaçlarken eğitimde sosyal adalet, eğitim alanındaki ekonomik ve toplumsal bazı eşitsizliklerin telafi etmeyi içermektedir. Sosyal adalet, ayrıcalıkları ve önyargıları içselleştirmiş standartları azaltmaya yönelik bir eylemdir. Eğitimde sosyal adaleti sağlama gayreti, öğrencilerin eleştirel bilinci geliştirmek suretiyle onları demokratik vatandaş olma sürecine hazırlamalıdır (Tomul, 2009).

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yaklaşımları arasında yer alan “tarama modeli” kullanılmıştır. Tarama modelinde günümüzde ya da geçmişte var olan bir durumu anlamayı ve olduğu gibi betimlemek amaçlanır (Karasar, 2020). Ayrıca tarama modelleri sayesinde bireylerin bir durum ile ilgili sahip oldukları özellikler belirlenebilmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2017).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde halen aktif görevde olan eğitim yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem için araştırmacıların kolayca ulaşabileceği bir örneklem grubu seçilmiştir. Bu tür bir örnekleme seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemini ifade etmektedir. Uygun örnekleme yöntemi maliyet, işgücü ve zaman kaybını önlemeyi amaçlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2020). Örneklem grubu ile ilgili bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Örneklem Grubuna İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

Cinsiyet	f	%
Kadın	61	17.3
Erkek	291	82.7
Öğretmenlik Mesleki Deneyimi		
0-5 yıl	19	5.4
6-10 yıl	49	13.9
11-15 yıl	74	21.0
16-20 yıl	81	23.0
21-25 yıl	64	18.2
25 yıl ve üzeri	65	18.5
Yöneticilik Mesleki Deneyimi		
0-5 yıl	168	47.7
6-10 yıl	78	22.7
11-15 yıl	50	14.2
16-20 yıl	23	6.5
21-25 yıl	21	6.0
25 yıl ve üzeri	12	3.4
Eğitim Düzeyi		
2 yıl	7	2.0
3 yıl	4	1.1
4 yıl	256	72.7
Lisansüstü	85	24.1
Kurumun Kademesi		
Okul Öncesi	12	3.4
İlkokul	77	21.9
Ortaokul	120	34.1
Lise	143	40.6
Toplam	352	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmanın çalışma grubunu 61 kadın (% 17.3) ve 291 (%82.7) erkek olmak üzere toplam 352 eğitim yöneticisi oluşturmaktadır. Katılımcıların %23’ünün (81) öğretmenlik mesleki deneyimi 16-20 yıl ile en yüksek oranda ve % 5.4’ünün (19) öğretmenlik mesleki deneyimi 0-5 yıl ile en düşük oranda olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan eğitim yöneticilerinin

yöneticilik mesleki deneyimi 0-5 yıl 168 (%47.7), 6-10 yıl 78 (%22.2), 11-15 yıl 50 (%14.2), 16-20 yıl 23 (%6.5), 21-25 yıl 21 (%6.0) ve 25 yıl ve üzeri 12 (% 3.4) olduğu görülmektedir. Tablo 1'e göre araştırma grubunda bulunan eğitim yöneticilerinin 256'sı (%72.7) yani büyük çoğunluğunun 4 yıllık lisans eğitimi almış olduğu görülmektedir. Katılımcıların 85'i (%24,1) ise lisansüstü düzeyde eğitim almıştır. Eğitim yöneticilerinin çalıştığı kurumlar incelendiğinde 143 (% 40.6) eğitim yöneticisinin liselerde, 120 (%34.1) eğitim yöneticisinin ortaokullarda, 77 (%21.9) eğitim yöneticisinin ilkokullarda ve 12 (%3.4) eğitim yöneticisinin ise okul öncesi eğitim kurumlarında çalıştığı görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcılarla ilgili sosyodemografik bilgileri edinmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen "Sosyodemografik Bilgi Formu" kullanılmıştır. Katılımcıların sosyal adalet algılarını belirlemek amacıyla Taştan (2015) tarafından geliştirilen "Sosyal Adalet Algı Ölçeği" kullanılmıştır.

Araştırmacılar tarafından geliştirilen "Sosyodemografik Bilgi Formu" katılımcılarla ilgili sosyodemografik özellikleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Sosyodemografik Bilgi Formu katılımcıların cinsiyet, öğretmenlik mesleki deneyimi ve eğitim yöneticiliği mesleki deneyimi, eğitim durumu, görev yapılan okulun kademesini belirlemek için sorulan sorulardan oluşmaktadır.

Sosyal Adalet Algı Ölçeği Taştan (2015) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek ilk olarak 20 sorudan oluşturulmuştur. Yapılan bir ön araştırma ile ölçek 15 lisansüstü öğrencisi, 20 sağlık personeli, 20 özel sektör çalışanı ve 25 öğretmen olmak üzere 80 kişiye uygulanmıştır. Yapılan ön test sonucunda ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,85 olarak saptanmıştır. Varimax rotasyonlu faktör analizi sonucunda ölçeğin "Toplumsal Eşitlik" ve "Adil İlişkiler Sistemi" olmak üzere iki faktör altında toplandığı belirlenmiştir. "Toplumsal Eşitlik" olarak kabul edilen faktörün 9 maddeden oluştuğu ve iç tutarlılık katsayısının 0,86 olarak bulunduğu görülmüştür. "Adil İlişkiler Sistemi" olarak belirlenen faktörün ise 7 maddeden oluştuğu ve iç tutarlılık katsayısının 0,85 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığını bozabileceği düşünülen maddelerin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Faktör yük değeri 0,20'nin altında olan ve her iki faktöre de yüklenen maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin son hali, 14 adet 6'lı Likert tipi sorudan ve "Toplumsal Eşitlik" ve "Adil İlişkiler Sistemi" olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bununla birlikte ölçek sosyal adalet algısına ilişkin toplam puan da vermektedir. Ölçeğin birinci boyutu olan "Toplumsal Eşitlik" maddelerini 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10 numaralı maddeler oluştururken ikinci boyutu olan "Adil İlişkiler Sistemi"ni 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14 numaralı maddeler oluşturmaktadır. Değerlendirme kısmında "Kesinlikle katılmıyorum (1), Çok fazla katılmıyorum (2), Pek katılmıyorum (3), Biraz katılıyorum (4), Oldukça katılıyorum (5), Kesinlikle katılıyorum (6) şeklinde altı aralıklı olarak puanlanmıştır. Ölçekten en az "14" ve en fazla "84" puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puanın düşük olması sosyal adalet algısının düşük olduğunu, yüksek puan alınması ise sosyal adalet algısının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin son haline uygulanan güvenilirlik analizi sonucunda "Sosyal Adalet Algısı" ölçeğinin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,88 olarak tespit edilmiştir. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı "Toplumsal Eşitlik" boyutu için 0,89 "Adil İlişkiler Sistemi" boyutu için 0,88 olarak saptanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 25.0 versiyonu ile analiz edilmiştir. Analizlerde araştırma grubu ve araştırmada ele alınan değişkenlerle ilgili tanımlayıcı bulguları elde etmek için tanımlayıcı istatistik teknikleri kullanılmıştır. Değişkenlere ilişkin ortalama, standart sapma, yüzdelik ve frekans değerleri elde edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediğinin tespit edilmesi için her bir sürekli değişkene (Sosyal adalet algısı ve evrensellik-farklılık yönelimi) ait basıklık (Kurtosis) ve çarpıklık (Skewness) değerleri hesaplanmıştır. Araştırmada eğitim

yöneticilerin sosyal adalet algılarının sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşım farklılaşmadığının belirlenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve bağımsız örneklem için t testi gibi parametrik istatistiksel teknikler kullanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Sosyal Adalet Algısının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Sosyal adalet algısı ve sosyal adalet algısının alt boyutları olan toplumsal eşitlik ve adil ilişkiler sistemi alt boyutları puanlarında cinsiyet açısından anlamlı bir değişimin olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile incelenmiş ve erişilen bulgular Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkeni Açısından Farklılıklar

Değişken	Cinsiyet	n	X	Ss	t	p
Sosyal Adalet Toplam	Kadın	61	63.29	17.10	-1.19	.23
	Erkek	291	65.94	15.50		
Toplumsal Eşitlik	Kadın	61	32.26	8.93	-.77	.43
	Erkek	291	33.16	8.09		
Adil İlişkiler Sistemi	Kadın	61	31.03	8.71	-1.51	.13
	Erkek	291	32.78	8.06		

Sosyal adalet algısı toplam puanı ve alt boyutları toplumsal eşitlik ve adil ilişkiler sistemi alt boyutlarında cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelendiği bağımsız örneklem için t testi sonuçlarına göre sosyal adalet algısı toplam puanı ($t=-1.19$, $p>.05$), toplumsal eşitlik ($t=-.77$, $p>.05$) ve adil ilişkiler sistemi ($t=-1.51$, $p>.05$) alt boyutları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

3.2. Sosyal Adalet Algısının Öğretmenlikteki Mesleki Deneyim Açısından İncelenmesine İlişkin Bulgular

Sosyal adalet algısının eğitim yöneticilerinin öğretmenlik mesleki deneyimleri açısından anlamlı bir değişimin olup olmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiş ve erişilen bulgular Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlikteki Mesleki Deneyim Açısından Farklılıklar

Değişken		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Sosyal Adalet Toplam	Gruplar arası	1831,487	5	366,297	1,477	,197
	Grup içi	85836,442	346	248,082		
	Toplam	87667,929	351			
Toplumsal Eşitlik	Gruplar arası	529,188	5	105,838	1,570	,168
	Grup içi	23331,786	346	67,433		
	Toplam	23860,974	351			
	Gruplar arası	438,082	5	87,616	1,310	,259

Adil İlişkiler Sistemi	Grup içi	23145,737	346	66,895	
	Toplam	23583,818	351		

Tablo 4 incelendiğinde sosyal adalet algısı toplam puanı $F(5/346)=1.47$, $p>.05$), toplumsal eşitlik $F(5/346)=1.57$, $p>.05$), ve adil ilişkiler sistemi $F(5/346)=1.31$, $p>.05$), alt boyut puanları öğretmenlikteki mesleki deneyime göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

3.3. Sosyal Adalet Algısının Yöneticilikteki Mesleki Deneyim Açısından İncelenmesine İlişkin Bulgular

Sosyal adalet algısının eğitim yöneticilerinin yöneticilik mesleki deneyimleri açısından anlamlı bir değişimin olup olmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiş ve erişilen bulgular Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Yöneticilik Mesleki Deneyimine Dayalı Farklılıklar

Değişken		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Sosyal Adalet Toplam	Gruplar arası	553,798	5	110,760	,440	,821
	Grup içi	87114,131	346	251,775		
	Toplam	87667,929	351			
Toplumsal Eşitlik	Gruplar arası	151,367	5	30,273	,442	,819
	Grup içi	23709,607	346	68,525		
	Toplam	23860,974	351			
Adil İlişkiler Sistemi	Gruplar arası	163,268	5	32,654	,482	,789
	Grup içi	23420,550	346	67,689		
	Toplam	23583,818	351			

Tablo 5 incelendiğinde sosyal adalet algısı toplam puanı $F(5/346)=.44$, $p>.05$), toplumsal eşitlik $F(5/346)=.44$, $p>.05$), ve adil ilişkiler sistemi $F(5/346)=.48$, $p>.05$), alt boyut puanları yöneticilikteki mesleki deneyime göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

3.4. Sosyal Adalet Algısının Eğitim Düzeyi Açısından İncelenmesine İlişkin Bulgular

Sosyal adalet algısı ve sosyal adalet algısının alt boyutları olan toplumsal eşitlik ve adil ilişkiler sistemi puanlarında eğitim düzeyi açısından anlamlı bir değişimin olup olmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiş ve erişilen bulgular Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Eğitim Düzeyi Açısından Farklılıklar

Değişken		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Sosyal Adalet Toplam	Gruplar arası	1350,124	3	450,041	1,814	,144
	Grup içi	86317,805	348	248,040		
	Toplam	87667,929	351			
Toplumsal Eşitlik	Gruplar arası	359,734	3	119,911	1,776	,151
	Grup içi	23501,240	348	67,532		
	Toplam	23860,974	351			
	Gruplar arası	354,388	3	118,129	1,770	,153

Adil İlişkiler Sistemi	Grup içi	23229,430	348	66,751
	Toplam	23583,818	351	

Sosyal adalet algısı toplam puanı ve toplumsal eşitlik ile adil ilişkiler sistemi alt boyutları eğitim düzeyi açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelendiği ANOVA sonuçlarının sunulduğu Tablo 6 incelendiğinde sosyal adalet algısı toplam puanı $F(3/348)=1.81$, $p>.05$), toplumsal eşitlik $F(3/348)=1.51$, $p>.05$), ve adil ilişkiler sistemi $F(3/348)=1.53$, $p>.05$), alt boyut puanları eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

3.5. Sosyal Adalet Algısının Görev Yapılan Eğitim Kademesi Açısından İncelenmesine İlişkin Bulgular

Sosyal adalet algısı ve sosyal adalet algısının alt boyutları olan toplumsal eşitlik ve adil ilişkiler sistemi puanlarında eğitim yöneticilerinin görev yaptığı eğitim kademesine göre anlamlı bir değişimin olup olmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiş ve erişilen bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Görev Yapılan Eğitim Kademesi Açısından Farklılıklar

Değişken		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Sosyal Adalet Toplam	Gruplar arası	1253,812	3	417,937	1,683	,170
	Grup içi	86414,117	348	248,316		
	Toplam	87667,929	351			
Toplumsal Eşitlik	Gruplar arası	342,753	3	114,251	1,691	,169
	Grup içi	23518,222	348	67,581		
	Toplam	23860,974	351			
Adil İlişkiler Sistemi	Gruplar arası	333,953	3	111,318	1,666	,174
	Grup içi	23249,865	348	66,810		
	Toplam	23583,818	351			

Sosyal adalet algısı toplam puanı ve alt boyutları toplumsal eşitlik ve adil ilişkiler sistemi boyutlarını oluşturan farklılıklarla etkileşim, göreliliğe değer verme ve farklılıklarla rahat hissetme değişkenlerinin eğitim yöneticilerinin görev yaptığı eğitim kurumunun kademesi açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelendiği ANOVA sonuçlarının sunulduğu Tablo 7 incelendiğinde sosyal adalet algısı toplam puanı $F(3/348)=1.68$, $p>.05$), toplumsal eşitlik $F(3/348)=1.69$, $p>.05$), ve adil ilişkiler sistemi $F(3/348)=1.66$, $p>.05$), alt boyut puanları görev yapılan eğitim kurumunun kademesine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmada sosyal adalet algısı toplam puanı ve alt boyutları toplumsal eşitlik ve adil ilişkiler sistemi alt boyutlarında cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelendiği bağımsız örneklem için t testi sonuçlarına göre sosyal adalet algısı toplam puanı, toplumsal eşitlik ve adil ilişkiler sistemi alt boyutları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmada sosyal adalet algısı toplam puanı ve alt boyutları toplumsal eşitlik ve adil ilişkiler sistemi alt boyutlarında öğretmenlikteki mesleki deneyim açısından anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediğinin incelendiği anova sonuçlarına göre sosyal adalet algısı toplam puanı, toplumsal eşitlik ve adil ilişkiler sistemi alt boyutları öğretmenlikteki mesleki deneyime göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Araştırmada sosyal adalet algısı toplam puanı ve alt boyutları toplumsal eşitlik ve adil ilişkiler sistemi alt boyutlarında yöneticilikteki mesleki deneyim açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelendiği anova sonuçlarına göre sosyal adalet algısı toplam puanı, toplumsal eşitlik ve adil ilişkiler sistemi alt boyutları yöneticilikteki mesleki deneyime göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Sosyal adalet algısı toplam puanı ve toplumsal eşitlik ile adil ilişkiler sistemi alt boyutları eğitim düzeyi açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelendiği sonuçlar değerlendirildiğinde, sosyal adalet algısı toplam puanı, toplumsal eşitlik ile adil ilişkiler sistemi alt boyutları puanları eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı anlaşılmaktadır.

Sosyal adalet algısı toplam puanı ve alt boyutları toplumsal eşitlik ve adil ilişkiler sistemi boyutlarını oluşturan farklılıklarla etkileşim, göreliliğe değer verme ve farklılıklarla rahat hissetme değişkenlerinin eğitim yöneticilerinin görev yaptığı eğitim kurumunun kademesi açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelendiği anova sonuçları incelendiğinde sosyal adalet algısı toplam puanı, toplumsal eşitlik ile adil ilişkiler sistemi alt boyutları puanları görev yapılan eğitim kurumunun kademesine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Lee'nin (2011) öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmada; gördükleri sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili derslerde, aday öğretmenlerin sahip olduğu sosyal adalet ve farklılık algılarındaki etkiyi ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Çalışmanın verilerine göre katılımcıların; sözü edilen alanla ilgili aldıkları derslerin, aile yapılarının, eğitimlerinin sosyal adalet algılarının gelişiminde etkili olduğunu gözlemlenmiştir.

Liasidou ve Antoniou (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada; sosyal adalet için başöğretmenlerin liderlikle ilgili baş yolları keşfetmeleri hedeflenmiştir. Kıbrıs genelinde ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde 15 okulda yürütülen çalışmayla sosyal adaleti ilke haline getiren başöğretmenlerin liderlik eğitimi alanında daha verimli oldukları tespit edilmiştir.

Polat'ın (2007) yaptığı "Eğitim Politikalarının Sosyal Adalet Açısından Sonuçları Konusunda Yönetici ve Öğretmen Görüşleri" adlı çalışmada; Türkiye'de bulunan eğitim politikalarının sonuçları dikkate alınarak ortaya çıkan sosyal adaletsizliğin eğitim ortamına yansıma durumu ile söz konusu adaletsizliklerin önlenmesine yönelik öneriler sunmak amaçlanmıştır. Farklı 15 okulda iki öğretmen ve bir yönetici olmak üzere 45 kişiyle yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre; sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan bölgelerde öğretmen eksikliği bulunduğu ve bu bağlamda öğrenci motivasyonunun da düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Görüşülen öğretmenler ve okul yöneticileri, parasal, maddesel ve personel dağıtımındaki yetersizliklerin okullarda adaletsizliklere neden olduğu ve okulun bulunduğu sosyo-ekonomik düzeyin adaletsizlikleri artırdığını ifade etmişlerdir. Sosyal eşitliğe dair ise müfredatın etnik, cinsiyet ve dinsel, ayrımcılıklar içerdiği belirtmişlerdir. Zorunlu eğitimden faydalanamamanın asıl sebebinin ekonomik sıkıntılardan kaynaklandığını, eğitimden adil faydalanılabilmek amacıyla için devletin politik alanda, eşitlik sağlamanın önemi ifade edilmiştir.

Polat ile Celep'in (2008) yaptıkları "Ortaöğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet, Örgütsel Güven, Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarına İlişkin Algıları" adlı çalışmada; "ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel adalet, örgütsel güven ve örgütsel vatandaşlık davranışları değişkenlerine ilişkin algı" durumlarını tespit ederek aralarında bulunan ilişki incelenmiştir. 1281 öğretmenle yapılan çalışma sonucuna göre öğretmenlerin örgütsel adalet, örgütsel güven ve örgütsel vatandaşlık algılarının üst düzeyde olduğu; söz konusu değişkenlerin bütün alt boyutlarıyla beraber pozitif ilişkiye sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tomul (2009), “İlköğretim Okullarındaki Sosyal Adalet Uygulamalarına İlişkin Yönetici Görüşleri” adlı araştırmasında; ilköğretim okullarındaki sosyal adalet uygulamaları ve buna engel olana etkenlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. ilköğretim okullarında görevli 147 eğitim yöneticisinden anket yöntemiyle elde edilen verilere göre, okullarda yapılan sosyal destek çalışmalarının; engeli olan, düşük akademik başarısı olan, gelir seviyeleri düşük ve uyum problemi bulunan öğrencilere yönelik yapılmasının faydalı olacağı sonucuna varılmıştır. Bununla beraber okul kaynaklarının yetersizliği, çalışmalara engel olan bir faktör olarak kabul edilmektedir.

Yılmaz’ın (2010) gerçekleştirdiği “Devlet Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algıları” adındaki çalışmada, Kütahya’da görev yapan rastgele belirlenmiş 222 öğretmenle yapılan çalışmadan elde edilene verilere göre, ortaöğretim okullarında öğretmenlerin örgütsel adaletle ilgili pozitif bir algıları olduğu ifade edilmiştir. Öğretmenlerin bu konudaki algıları; öğretmen sayısı, branş, cinsiyet ve eğitim durumu değişkenlerine göre farklılık göstermezken; öğrenci sayısı, yaş ve kıdem değişkenlerinin durumlarına göre ise farklılık göstermiştir.

Töremen ve Tan (2010), yaptıkları çalışmada adalet kavramının özellikle eğitim kurumlarının kalitesi ve verimliliği açısından gerekliliği üzerinde durmuşlardır. örgütsel adalet kavramı ve buna ilişkin konular ele alınarak örgütsel adaletin eğitim kurumlarında çalışanların iş verimini, performansını, motivasyonunu, başarısını ve işinden aldığı doyumunu hangi düzeyde etkilediği üzerinde durulmuştur.

Çağlar (2013) tarafından gerçekleştirilmiş olan “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğrenme Ortamına İlişkin Adalet Algıları ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki” adlı çalışmada; eğitim fakültesi öğrencilerinin, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarıyla öğrenme ortamıyla ilgili adalet algıları arasındaki bağlantının tespit edilmesi hedeflenmiştir. tabakalı örnekleme yöntemiyle Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nden 2600 öğrenciden seçilmiş 800 öğrenci, çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Verilere göre kadın öğrencilerin öğrenme ortamını orta düzeyde adil olarak algılamak; erkek öğrenciler ise öğrenme ortamını düşük düzeyde algıladıklarını; hem erkek hem de kadın grubunun mesleğe yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Sınıf ve öğrenim türü değişkenlerine göre adalet algılarında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Mesleğe yönelik tutumla adalet algısı arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Sağdıç (2018), sosyal adaletin okullarda gerçekleşmesine dair okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin algılarını tespit ederek sorunlara çözüm önerileri sunmak ve sosyal adalet kavramıyla ilgili farkındalık oluşturmayı amaçladığı çalışmada yöneticilerin ve öğretmenlerin bakış açısına göre geldikleri bölge, dünya görüşleri, ekonomik durumları ve cinsiyetlerine bakılmaksızın öğrencilerin tamamı eşit muamele görmektedirler.

Yapılan araştırma sonuçları dikkate alınarak eğitim kurumlarında sosyal adaletin sağlanması hususunda eğitim yöneticilerinin hassasiyetlerinin dikkate alınması gerektiği söylenebilir. Eğitim kurumlarında sosyal adaleti bozan durumların belirlenerek eğitim ortamından uzaklaştırılması gerektiği önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Alsbury, T. L., & Shaw. N. L. (2005). Policy implications for social justice in school district consolidation. *Leadership and Policy in Schools*, 4(2), 105-126.
- Atalay, İ. (2005). *Örgütsel vatandaşlık ve örgütsel adalet*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Aydın, P. İ. (2003). *Eğitim ve öğretimde etik*. Ankara: Pegem Akademi.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E, Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (29. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Candan, H. ve Erol, A. M. (2017). Türkiye’de sosyal adaletin temininde sosyal devletin rolü. *Sayıştay Dergisi*, 106, 87-119.
- Çağlar, Ç. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenme ortamına ilişkin adalet algıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 46(46), 50-69.
- Çelik, V. (2015). *Eğitimsel liderlik*, Ankara: Pegem Akademi.
- Furman, G. C., & Shields, C. M. (2005). How can educational leaders promote and support social justice and democratic community in schools?. *A new agenda for research in educational leadership*, 119-137.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2017). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürkan, Ü. (2001). *Sosyal adalet, adalet kavramı*. Türkiye Felsefe Kurumu Derneği, Ankara.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi* (36. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaya, P.A. (2000). Sosyal adaletin teorik çerçevesi üzerine bir değerlendirme. *Prof. Dr. Nusret Ekin’e Armağan*. Türk Ağır Sanayii ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası Yayını, No: 38, s.229-244, Ankara.
- Lee, J. H. (2011). *Investigating The Influences of Social Studies Methods Courses on Preservice Teachers with a Focus On Issues of Diversity And Social Justice: Three Case Studies*. Doktora tezi, University of Illinois at Urbana-Champaign.
- Liasidou, A., & Antoniou, A. (2015). Head teachers’ leadership for social justice and inclusion. *School Leadership & Management*, 35(4), 347-364.
- MEB. (2014). Yabancılarla Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri Genelgesi, 2014/21.
- Moffatt, I., Hanley, N., & Wilson, M.D. (2001). Definitions and principles of sustainable development. In: *Measuring and Modelling Sustainable Development: Principles, Analysis and Policies*. Moffat, D., Hanley, N. And Wilson, M.D. (eds), Informa Health Care Press.
- Palmer, G. (2003). Diversity management, past, present and future. *Asia Pacific Journal of Human Resources*, 41(1), 13-24.
- Polat, S. (2007). *Eğitim politikalarının sosyal adalet açısından sonuçları konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri*. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Polat, S. ve Celep, C. (2008). Ortaöğretim öğretmenlerinin örgütsel adalet, örgütsel güven, örgütsel vatandaşlık davranışlarına ilişkin algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14(2), 307-331.
- Rosner-Salazar, T.A. (2003). Multicultural service-learning and community-based research as a model approach to promote social justice. *Social Justice*, 30(4), 64-76.
- Sağdıç, A. (2018). *Okullarda sosyal adalet uygulamalarına ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Şahin, A. E. (2008). A qualitative assessment of the quality of Turkish elementary schools. *Eurasian Journal of Educational Research*, 30, 117-139.
- Şişman, M. (2006). Eğitimde Demokrasi ve Sosyal Adalet: Türkiye Eğitim Sisteminin Değişmeyen Miti”. *4-5 Kasım Türk Eğitim Sisteminde Yeni Paradigma Arayışları Bildirileri*, 291-305.

- Taştan, S. B. (2015). Örgütsel güven ve sosyal adalet algısının örgütlerde sosyal sermaye yapısı ile ilişkilerinin incelenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 13-58.
- Theoharis, G. (2008). Woven in deeply: Identity and leadership of urban social justice principals. *Education and Urban Society*, 41(1), 3-25.
- Tomul, E. (2009). İlköğretim okullarındaki sosyal adalet uygulamalarına ilişkin yönetici görüşleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34(152), 126-137.
- Töremen, F. ve Tan, Ç. (2010). Eğitim örgütlerinde adalet: Kavramsal bir çözümleme. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 58-70.
- Turhan, M. (2007). *Genel ve mesleki lise yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının okullardaki sosyal adalet üzerindeki etkisi*. Doktora tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Yıldırım, F. (2018). *Üniversite gençliği "Sosyal adalet"ten ne anlıyor? Sosyal adalet ilkeleri bağlamında bir eğilim belirleme araştırması*. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Yılmaz, K. (2010). Devlet ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel adalet algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(1), 579-616.